

Sygn. akt I ACa 1172/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Beata Kozłowska

Sędzia SA Małgorzata Rybicka – Pakuła

Sędzia SO (del.) Tomasz Szczurowski (spr.)

Protokolant asystent sędziego Tomasz Wiliński

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.

przeciwko K. L.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 14 kwietnia 2014 r. sygn. akt XXVI GC 554/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. na rzecz K. L. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt. I AC a 1172/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 kwietnia 2013 r. powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W. (zwana dalej: (...) sp. z o.o.) wniosła o zasądzenie od pozwanego K. L. kwoty 80.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że Sąd Okręgowy we Wrocławiu w dniu 20 lipca 2009 r. wydał na jej rzecz nakaz zapłaty przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S., na podstawie którego spółka ta powinna zapłacić powódce kwotę 240.000,00 zł tytułem należności głównej wraz z odsetkami oraz kwotę 10.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2009 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu nadał nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności. Powódka podniosła, że na jej wniosek wobec (...) sp. z o.o. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, jednak powódka nie uzyskała zaspokojenia z majątku spółki. Powódka wskazała ponadto, że przed Sądem Rejonowym dla m. st. Warszawy w Warszawie toczyło się wobec (...) sp. z o.o. postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości, które zakończyło się wydanym w dniu 15 października 2012 r. postanowieniem o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości z tego powodu, że majątek upadłego nie wystarczał na zaspokojenie kosztów postępowania. Swoje

roszczenie wobec pozwanego powódka wywodziła z art. 299 § 1 k.s.h. argumentując, że pozwany K. L. pełnił w (...) sp. z o.o. funkcję członka zarządu w chwili powstania zobowiązania wobec niej. Zaznaczyła, iż dochodzona pozwem kwota jest częścią skapitalizowanych odsetek naliczanych od należności głównej od dnia 20 lipca 2009 r. (daty wydania nakazu zapłaty) do dnia 12 lipca 2013 r. (dnia przesłania do pozwanego przedsądowego wezwania do zapłaty).

W dniu 4 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty wskazał, że w sprawie nie została spełniona przesłanka bezskuteczności egzekucji z majątku spółki, ponieważ postępowanie egzekucyjne nie zostało jeszcze zakończone. Ponadto pozwany podniósł, że poza nieruchomością istnieje inny majątek (...) sp. z o.o. w postaci ruchomości i wierzytelności, który nie został zajęty w toku postępowania egzekucyjnego, a który pozwoliłby na całkowite zaspokojenie powódki. Pozwany wskazał także, że zachodzi podstawa do zwolnienia go od odpowiedzialności i powołując się na art. 299 § 2 k.s.h. wywodził, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego przez (...) sp. z o.o. powódka nie poniosła szkody. Zadaniem pozwanego przy dalszym prowadzeniu postępowania egzekucyjnego powódka może uzyskać przynajmniej częściowe zaspokojenie z majątku spółki.

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

(...) sp. z o.o. we (...) sp. z o.o. w S. prowadziły działalność gospodarczą i w ramach jej zawarły umowę sprzedaży, której (...) sp. z o.o. nie wykonała, jako że nie dokonała zapłaty na rzecz (...) sp. z o.o.

K. L. w powyższym okresie pełnił w (...) sp. z o.o. funkcję członka zarządu sp. z o.o. i według odpisu KRS aktualnego na dzień wniesienia pozwu nieprzerwanie pełnił funkcję członka zarządu tej spółki.

Wobec braku płatności ze strony (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. wystąpiła przeciwko tej spółce z pozwem o zapłatę 240.000,00 zł. W dniu 20 lipca 2009 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, na podstawie którego (...) sp. z o.o. została zobowiązana do zapłaty na rzecz (...) sp. z o.o. kwoty 240.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kwoty 10.217,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2009 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu nadał nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności.

Następnie z wniosku (...) sp. z o.o. zostało wszczęte przeciwko (...) sp. z o.o. postępowanie egzekucyjne, które było prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie w sprawie o sygn. akt: KM 1464/09. Komornik Sądowy pismem z dnia 14 maja 2012 r. powiadomił wierzyciela, że jedynym składnikiem majątku (...) sp. z o.o., który podlegał zajęciu w toku postępowania egzekucyjnego była nieruchomość położona w S., ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą KW (...). W dniu 17 lipca 2012 r. Komornik Sądowy zawiadomił wierzyciela o pierwszej bezskutecznej licytacji nieruchomości, zaś w dniu 21 listopada 2012 r. o bezskuteczności drugiej licytacji.

Wobec powyższego (...) sp. z o.o. wezwała na podstawie art. 299 k.s.h. prezesa zarządu (...) sp. z o.o. K. L. do zapłaty łącznej kwoty 361.596,70 zł obejmującej należność główną, odsetki oraz koszty procesu jaki toczył się przeciwko (...) sp. z o.o.

Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, jednakże jedynie z tego powodu, że obejmowało odsetki od kwoty głównej, za okres, za który pozwanemu nie można przypisać opóźnienia w świadczeniu. W ocenie Sądu Okręgowego co do zasady zaistniały okoliczności z art. 299 k.s.h. pozwalające wierzycielowi na uruchomienie odpowiedzialności pozwanego jako członka zarządu za zobowiązania spółki tj. istnienie niezaspokojonej wierzytelności, bezskuteczność egzekucji z majątku spółki oraz posiadanie przez pozwanego statusu członka zarządu.

Sąd Okręgowy wskazał, że powódka wykazała istnienie wierzytelności legitymując się prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 20 lipca 2009 r. i przyjął, że wierzytelności będące podstawą powództwa, powstały i stały się wymagalne w okresie, kiedy pozwany pełnił funkcję członka zarządu spółki. Sąd Okręgowy podniósł, że spełnienie przesłanki bezskuteczności egzekucji może zostać ustalone na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu. Tym samym uprzednie przeprowadzenie egzekucji przeciwko spółce nie jest potrzebne, gdy z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma żadnego majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności. Sąd Okręgowy wskazał, iż powódka wystąpiła z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko spółce (...) sp. z o.o. już we wrześniu 2009 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie zawiadomił ją, że jedynym składnikiem majątku (...) sp. z o.o. jest nieruchomości położona w S.. W postępowaniu egzekucyjnym Komornik Sądowy kilkakrotnie podejmował próby sprzedaży nieruchomości, które okazały się bezskuteczne. Komornik Sądowy zawiadomił powódkę o dwóch bezskutecznych licytacjach nieruchomości. W 2012 r. Komornik Sądowy ustalił, że, że przeciwko (...) sp. z o.o. prowadzonych jest 24 postępowań egzekucyjnych na łączną kwotę 10.829.000,00 zł, a zatem na kwotę kilkakrotnie wyższą niż wartość samej nieruchomości. W tych okolicznościach oraz w oparciu o pismo Komornika Sądowego, Sąd Okręgowy przyjął, że bezskuteczność licytacji z nieruchomości stanowiącej jedyny majątek spółki, przesądza o bezskuteczności egzekucji z jej majątku, co pozwoliło na uruchomienie subsydiarnej odpowiedzialności członków zarządu. Sąd Okręgowy wskazał, że powódka prawidłowo najpierw podjęła próbę wyegzekwowania należności z majątku spółki, jednakże od 2009 r. do dnia rozpoczęcia przedmiotowego postępowania nie doszło nawet do częściowego zaspokojenia wierzyciela. Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że możliwość zaspokojenia z majątku dłużnika musi być realna, a nie pozorna, dlatego też powody bezskuteczności egzekucji nie mają znaczenia dla możliwości skierowania żądania bezpośrednio przeciwko członkom zarządu.

W ocenie Sądu Okręgowego dowodem na bezskuteczność egzekucji z majątku spółki w niniejszej sprawie było także prawomocne postanowienie z dnia 15 października 2012 r. o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o. na podstawie art. 13 ust. 2 puin. Sąd Okręgowy na podstawie wskazanych przez powoda pism Komornika Sądowego z lipca i listopada 2012 r. o bezskuteczności prowadzonej egzekucji z majątku spółki oraz ww. postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie przyjął, że egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna, a twierdzenia pozwanego o istnieniu innego majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzytelności powódki uznał za gołosłowne. Pozwany nie przedstawił bowiem żadnych dowodów, które podważałyby wykazany przez powódkę fakt braku majątku spółki, pozwalającego na zaspokojenie wierzytelności powódki. Nie podważył także, w ocenie Sądu Okręgowego, okoliczności wystąpienia po stronie powódki szkody i nie wykazał okoliczności zwalniających z art. 299 § 2 k.s.h.

Sąd Okręgowy oddalił jednak powództwo uzasadniając, że obejmowało ono roszczenie z tytułu opóźnienia w zapłacie za okres, za który pozwanemu nie można było przypisać odpowiedzialności z tytułu opóźnienia, bowiem zdaniem Sądu Okręgowego członkowie zarządu odpowiadają za własne opóźnienia, a nie za opóźnienie spółki. Sąd Okręgowy wskazał, że wykładnia gramatyczna art. 299 § 1 k.s.h. przemawia za ograniczeniem odpowiedzialności członka zarządu wyłącznie do należności ubocznych za własne opóźnienie w spełnieniu powyższego świadczenia. Tym samym obowiązek świadczenia odsetek od należności głównej obejmował w ocenie Sądu Okręgowego okres najwcześniej od dnia 20 lutego 2013 r., jako że powódka wezwała pozwanego do zapłaty do dnia 19 lutego 2013 r. Powództwem została natomiast objęta część roszczenia wobec spółki tj. odsetki naliczane od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia 12 lutego 2013 r.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w całości. Powyższemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie:

- art. 299 k.s.h. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że skapitalizowane odsetki z tytułu opóźnienia w zapłacie należności przez spółkę (...) sp. z o.o. w kwocie 80.000,00 zł, w której pozwany był członkiem zarządu nie stanowią elementu szkody i pozwany nie jest odpowiedzialny z tytułu opóźnienia w regulowaniu należności,

podczas gdy skapitalizowane odsetki stanowią element poniesionej przez powódkę szkody i mogą być dochodzone jako odszkodowanie w trybie art. 299 k.s.h.

Powołując się na powyższy zarzut powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 80.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że w niniejszej sprawie dochodziła skapitalizowanych odsetek z tytułu opóźnienia w zapłacie należności głównej przez spółkę, której pozwany był członkiem zarządu w kwocie 80.000,00 zł, które to odsetki stanowią element szkody poniesionej przez powódkę i mogą być dochodzone jako odszkodowanie w trybie art. 299 k.s.h. Niewyegzekwowane odsetki za opóźnienie w zapłacie należności przez spółkę (...) sp. z o.o. zostały zsumowane i wyrażone kwotowo, liczone od kwoty 240.000,00 zł od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia 12 lutego 2013 r., a powódka pismem z dnia 12 lutego 2013 r. wezwał pozwanego do zapłaty ww. kwoty. Powódka wskazała, że zobowiązanie zapłaty odsetek przez członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powstaje już z chwilą niespełnienia w terminie zobowiązania przez spółkę, jednak dopiero w przypadku bezskuteczności egzekucji z majątku spółki powstaje posiłkowa odpowiedzialność zarządu spółki. Obowiązkiem zarządu jest wypełnienie zobowiązań przez spółkę w terminie i na tym polega ewentualne zawinienie członków zarządu spółki w niewykonaniu tego zobowiązania w terminie. Powódka wskazała, że roszczenie przez nią dochodzone obejmuje odsetki liczone od kwot i dni wymienionych w tytule wykonawczym, przy czym granicy czasowej dla ustalenia szkody wynikłej z niezaspokojenia w zakresie odsetek nie wyznacza data złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości czy powzięcia przez wierzyciela informacji o bezskutecznej licytacji z nieruchomości położonej w S.. Powódka podkreśliła, że należy rozróżnić odsetki z tytułu braku zapłaty przez spółkę, której pozwany był członkiem zarządu, od odsetek z tytułu opóźnienia w uiszczeniu przez niego zobowiązania odszkodowawczego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniosł o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy dopuścił się uchybień, aczkolwiek biorąc pod uwagę wydanie orzeczenia o prawidłowej treści nie powinny one prowadzić do zmiany wyroku.

Pozwany wskazał, że Sąd Okręgowy w sposób niewłaściwy przyjął, że zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności pozwanego wskazane w art. 299 § 1 k.s.h. Pozwany wskazał jednak, że należność główna powódki została zabezpieczona hipoteką przymusową wpisaną na rzecz jej na pierwszym miejscu. Wartość obciążonej nieruchomości jest wielokrotnie wyższa niż wysokość należności powódki, dlatego też cała należność główna zostanie spłacona. Pozwany podniósł, że egzekucja z nieruchomości nie została jeszcze zakończona, a zatem w ogóle nie można mówić o spełnieniu przesłanki bezskuteczności egzekucji z majątku (...) sp. z o.o.

Pozwany wskazał jednak, że Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że wykładnia gramatyczna art. 299 § 1 k.s.h. przemawia za ograniczeniem odpowiedzialności członka zarządu wyłącznie do należności ubocznych za własne opóźnienie w spełnieniu świadczenia. Członek zarządu nie powinien natomiast ponosić odpowiedzialności za odsetki za opóźnienie spółki. Pozwany wskazał, że w art. 299 k.s.h. ustawodawca nie posłużył się analogiczną regulacją do zastosowanej w art. 116 w zw. z art. 107 Ordynacji Podatkowej, gdzie wyraźnie zastrzeżono, że jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, osoby trzecie (w tym członkowie zarządu spółek z ograniczoną odpowiedzialnością) odpowiadają za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych. Przepis art. 299 k.s.h. ma charakter sankcyjny, dlatego zdaniem pozwanego nie może być wykładany rozszerzająco.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługiwała na uwzględnienie.

Powódka wnosząc apelację powołała jeden zarzut, a mianowicie zarzut naruszenia prawa materialnego (art. 299 § 1 k.s.h.) poprzez błędną jego wykładnię, natomiast nie kwestionowała dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które wobec tego Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, tym bardziej iż wynikają one z zebranych w sprawie dowodów z dokumentów urzędowych i prawnych.

Rozważając natomiast zarzut poniesiony w apelacji należy przypomnieć, iż podstawą żądania pozwu w niniejszej sprawie był art. 299 § 1 k.s.h., a jego przedmiotem były skapitalizowane odsetki od niewykonanego przez spółkę (...) sp. z o.o. zobowiązania, które zostało stwierdzone tytułem wykonawczym – prawomocnym nakazem zapłaty. Roszczenie to dochodzone jest od pozwanego jako członka zarządu (...) sp. z o.o., albowiem powódka jak twierdzi nie może uzyskać ich zaspokojenia od spółki.

Zgodnie z art. 299 § 1 k.s.h. jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Aczkolwiek przepis ten w rzeczywistości ma charakter restrykcyjny, to jednak zarzut powódki jest o tyle zasadny, iż Sąd Okręgowy dokonał błędnej interpretacji art. 299 § 1 k.s.h. przyjmując iż odpowiedzialność ta nie obejmuje odsetek za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania przez spółkę. Przede wszystkim należy bowiem zaznaczyć, iż art. 299 § 1 k.s.h. stanowi ogólnie o zobowiązaniach spółki, ustanawiając odpowiedzialność członków zarządu za całość tych zobowiązań, których nie można zaspokoić z majątku spółki (tak: A. Szajkowski, M. Tarska, w: S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Kodeks spółek handlowych. Tom II. Komenatrz do artykułów 151-300, Warszawa 2005, s. 971). W tej perspektywie Sąd Apelacyjny zważył, iż odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez spółkę z o.o. są właśnie zobowiązaniem spółki i brak jest podstaw do wyłączenia ich spod odpowiedzialności członka zarządu wynikającej z art. 299 § 1 k.s.h. Jednocześnie nie ma znaczenia, iż członek zarządu spółki z o.o. jest zobowiązany do zapłaty odsetek za swoje własne opóźnienie. Trzeba bowiem zaznaczyć, iż inna jest podstawa prawna obciążania członka zarządu odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez spółkę, a inna w nałożeniu na niego obowiązku zapłaty odsetek za jego własne opóźnienie. Odsetki bowiem za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez spółkę stanowią element szkody, którą członek zarządu wyrządził wierzycielowi wobec niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a wobec tego odpowiedzialność członka zarządu odbywa się w tym zakresie na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. Trafnie zresztą Sąd Okręgowy dodał, iż warunkiem obciążenia członka zarządu odsetkami za nieterminowe spełnienie świadczenia przez spółkę jest ich skapitalizowanie, a więc mówiąc innymi słowy wyliczenie szkody do której naprawienia na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. obowiązany jest członek zarządu. Ten ostatni przepis nie określa natomiast dnia płatności zobowiązania członka zarządu, a tym bardziej nie stanowi podstawy do naliczenia wobec niego odsetek z tytułu jego własnego opóźnienia w naprawieniu wierzycielowi szkody. Podstawą prawną naliczenia w stosunku do członka zarządu odsetek za jego opóźnienie w wykonaniu zobowiązania wynikającego z art. 299 § 1 k.s.h. jest art. 481 § 1 k.c. Wreszcie należy dodać, iż odmienny jest również okres za który członek zarządu ponosi odpowiedzialność za nieterminowe wykonanie zobowiązania przez spółkę, od tego w którym on sam się opóźnił dając wierzycielowi podstawę do naliczenia odsetek za opóźnienie. W ocenie Sądu Apelacyjnego odmiennych wniosków nie można wyprowadzić z art. 116 § 1 w zw. z art. 107 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. 2012, poz. 749, z póź. zm.). W rzeczywistości przepis ten (będący odpowiednikiem art. 299 § 1 k.s.h.) *expressis verbis* stanowi o odpowiedzialności członka zarządu za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych. Niemniej należy wskazać, iż o ile art. 299 § 1 k.s.h. stanowi o odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania spółki, a odsetki za opóźnienie takim zobowiązaniem są, o tyle art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej stanowi o odpowiedzialności członka zarządu za zaległości podatkowe, które to pojęcie zostało zdefiniowane w art. 51 § 1 Ordynacji podatkowej jako podatek niezapłacony w terminie płatności, a wobec tego nie obejmuje odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych i z tego względu koniecznym było jednoznaczne przesądzenie tej odpowiedzialności w art. 107 ust. 2 pkt 2 Ordynacji podatkowej. Z uwagi na powyżej określone różnice okoliczność ta nie może jednak prowadzić do wniosku, iż odpowiedzialnością z art. 299 § 1 k.s.h. nie jest objęta odpowiedzialność za ten element szkody, którego miarą są odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez spółkę. Nienależnie już od powyższych rozważań, kwestia objęcia odpowiedzialnością z art. 299 § 1 k.s.h. odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez spółkę jest powszechnie uznawana w orzecznictwie i doktrynie (tak: uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006 r., III CZP 118/06, OSNC 2007/9/136, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 4 kwietnia 2014 r. I ACA 852/13, niepubl., A. Karolak, [w:] A. Mariański, A. Karolak,

Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o., Warszawa 2006, s. 68, A. Kappes, Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o., Warszawa 2009, s. 81, A. Kidyba, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz, Warszawa 2014, s. 973).

Niemniej mimo powyższego wyrok Sądu Okręgowego odpowiadał prawu, a wobec tego apelacja nie mogła zostać uwzględniona. Bezsprzeczne jest bowiem, iż okolicznością warunkującą odpowiedzialność członka zarządu na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. jest bezskuteczność egzekucji zobowiązania spółki z jej majątku. W ocenie Sądu Apelacyjnego z prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy wyprowadził błędny wniosek, iż w przedmiotowym przypadku taka bezskuteczność zachodzi. Zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do przyjęcia owej bezskuteczności. Należy bowiem przypomnieć, iż zobowiązanie powódki co do należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu jest zabezpieczone hipoteką przymusową kaucyjną na nieruchomości będącej własnością (...) sp. z o.o., przy czym hipoteka ta ustanowiono jest na pierwszym miejscu (treść księgi wieczystej k. 291). Aczkolwiek bezsprzeczne jest, iż wysokość hipoteki opiewa na kwotę 250.217,00 zł, zaś należność główna wynosi 240.000 zł, niemniej z powyższego nie wynika, że hipoteka zabezpiecza wierzytelność przekraczającą należność główną. Jednocześnie bezsprzeczne jest, iż do zaspokojenia powódki z nieruchomości obciążonej hipoteką jeszcze nie doszło, przy czym postępowanie egzekucyjne jest w toku (notatka k. 359). Trzeba dodać, iż postanowienie z dnia 16 stycznia 2013 r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko (...) sp. z o.o. zostało ostatecznie uchylone (k. 70). Ponadto z dokumentów zgromadzonych w sprawie wynika, że wartość nieruchomości na której na rzecz pozwanego jest ustanowiona hipoteka opiewa na kwotę kilku milionów złotych. W tych okolicznościach nie sposób przyjąć, iż już obecnie zachodzi bezskuteczność egzekucji z majątku spółki z o.o. (...) bezsprzeczne jest, iż pierwsza sprzedaż licytacyjna nieruchomości nie powiodła się, niemniej w związku z dalszym prowadzeniem postępowania egzekucyjnego okoliczność ta sama przez się nie świadczy o bezskuteczności egzekucji. W doktrynie zresztą zasadnie podnosi się, iż w takim przypadku powinno dojść do przejęcia niezbywalnego składnika mienia przez wierzyciela, a nie sięgania do incydentalnej odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h. (tak: A. Karolak, w: A. Mariański, A. Karolak, Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o., Warszawa 2006, s. 35, K. Osajda, Odpowiedzialność cywilna członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o., Warszawa 2008, s. 152). Ponadto faktem jest, iż przedmiotowa nieruchomość jest obciążana również następnymi hipotekami. Niemniej nie sposób przyjąć, iż w przedmiotowym przypadku zachodzi sytuacja o której mowa w orzeczeniu Sądu Najwyższego z 9 czerwca 1937 r. I C 1927/36, OSN(C) 1938/4/184, w którym przyjęto, że dla ustalenia bezskuteczności egzekucji, skierowanej przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, nie jest konieczne przeprowadzenie egzekucji w stosunku do całego jej majątku, lecz wystarcza udowodnienie, iż jedynym jej majątkiem jest nieruchomość, obciążona ponad swą wartość wierzytelnościami, korzystającymi z pierwszeństwa zaspokojenia. Tej ostatniej okoliczności w przedmiotowym przypadku stwierdzić nie można, po pierwsze dlatego, że hipoteka ustanowiona na rzecz powódki ma pierwszeństwo zaspokojenia, a po wtóre dlatego, że dalsza hipoteka w kwocie 4.098749,83 zł ma również charakter hipoteki kaucyjnej. Zgodnie zaś z mającym w tym przypadku zastosowanie art. 102 ust., 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. 2013, poz. 707 tj. z późn. zm.) hipoteka kaucyjna zabezpiecza wierzytelność o nieustalonej wysokości, zaś w myśl art. 105 wierzyciel nie może powołać się na wpis hipoteki kaucyjnej w celu udowodnienia wierzytelności zabezpieczonej. Z powyższego wynika, że w niniejszej sprawie brak jest dowodu, iż rzeczywista wysokość wierzytelności zabezpieczonych na przedmiotowej nieruchomości przekracza jej wartość, a wobec tego nie można wykluczyć, iż powódka zostanie w postępowaniu egzekucyjnym zaspokojona nie tylko jako wierzyciel rzeczowy, ale również jako wierzyciel osobisty, gdyby suma uzyskana ze sprzedaży nieruchomości przekroczyłaby rzeczywistą wysokość rzeczowo zabezpieczonych wierzytelności. Wreszcie należy wskazać, iż suma wymieniona we wpisie hipoteki ustanowionej na rzecz powódki przekracza należność główną i jeżeli w całości będzie zaspokojona z hipoteki, to wierzyciel będzie mógł ją spożytkować na zaspokojenie części roszczenia odsetkowego. Roszczenie odsetkowe ma bowiem w tym zakresie pierwszeństwo równe kosztom procesu zasadowym od spółki, a tylko od wierzyciela zależy, którą część wierzytelności zaspokoi. Niezależnie od powyższego należy jeszcze wskazać, że w doktrynie trafnie podnosi się, iż bezskuteczność egzekucji jest tego typu okolicznością, która zachodzi, albo nie zachodzi, a nie sposób mówić o częściowej bezskuteczności (tak: K. Osajda, Odpowiedzialność cywilna członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o., Warszawa 2008, s. 151). W przedmiotowym przypadku nie sposób przyjąć, że tak ujęta bezskuteczność egzekucji z majątku spółki ma miejsce. Dla powyższego wniosku nie ma jednocześnie znaczenia,

że wniosek o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o. został oddalony z uwagi na brak majątku na pokrycie kosztów postępowania. Aczkolwiek Sąd Apelacyjny podziela stanowisko powódki, iż tego typu postanowienie najczęściej świadczy o bezskuteczności egzekucji, niemniej w przedmiotowym przypadku tak nie jest, albowiem powódka ma wierzytelność zabezpieczoną hipoteką, która przekracza należność główną, a ponadto brak jest podstaw do ustalenia wielkości wierzytelności zabezpieczonych hipoteką na tej nieruchomości. Okoliczności te mają tym większe znaczenie, iż w sprawie o ogłoszenie upadłości wartość nieruchomości na której powódka ma hipotekę obliczono na kwotę 2.895.900,00 zł, przy czym przyjęto ją na poziomie 70% wartości rynkowej (k. 205).

Ostatecznie więc w ocenie Sądu Apelacyjnego należało przyjąć, iż na obecnym etapie postępowania nie zachodzi bezskuteczność egzekucji wierzytelności powódki z majątku (...) sp. z o.o., a wobec tego brak jest podstaw do formułowania żądania w oparciu o art. 299 § 1 k.s.h. wobec członka zarządu. Wyrok Sądu Okręgowego, mimo częściowo błędnej interpretacji art. 299 § 1 k.s.h. odpowiada prawu, a apelacja powódki na podstawie art. 385 k.p.c. zasługiwała na oddaleniu jako bezzasadna.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł w punkcie drugim wyroku, Apelacja powódki nie została uwzględniona, dlatego też stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i § 2 w związku z § 6 pkt 6 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013, poz. 461) w punkcie drugim wyroku zasądono od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Z powyższych względów orzeczono, jak w sentencji wyroku.